

Konferencja „Autobiografia – biografia – narracja.
Perspektywy biograficzne w praktyce badawczej”,
Łódź, 29–30 maja 2012 r.

W maju br. odbyła się w Łodzi międzynarodowa interdyscyplinarna konferencja „Autobiografia – biografia – narracja. Perspektywy biograficzne w praktyce badawczej”. Przedsięwzięcie zostało zrealizowane w oparciu o instytucjonalne zaplecze Katedry Badań Edukacyjnych Uniwersytetu Łódzkiego – jednostki ukierunkowanej na promowanie innowacyjnych rozwiązań badawczych z zakresu nauk społecznych i humanistycznych.

Tytuł konferencji, przede wszystkim zaś jego drugi człon, bezpośrednio nawiązuje do szerszego programu „Perspektyw biograficznych”, którego głównym celem – w zamyśle pomysłodawców – jest skonsolidowanie środowiska badaczy sytuujących się w obrębie jakościowych – czy żeby ująć rzecz bardziej precyzyjnie – auto/biograficznych stylów myślenia.

Spotkanie zorganizowane pod hasłem „Autobiografia – biografia – narracja” potraktowano jako integralną część systemowych działań zmierzających do stworzenia platformy społeczno-myślowej, zorientowanej na wypracowywanie i upowszechnianie teorii i metod możliwych do zastosowania w ramach interpretatywnych ścieżek badawczych.

Pierwsze z cyklu „kolokwiów biograficznych” odbyło się w październiku 2009 roku na Wydziale Nauk o Wychowaniu Uniwersytetu Łódzkiego; jego motywem przewodnim stały się biografie naukowe postrzegane przez pryzmat własnych doświadczeń młodych akademików, reprezentujących takie dyscypliny, jak: pedagogika, historia, antropologia kulturowa, socjologia, teatrologia oraz filozofia. Półtora roku później w tym samym miejscu ponownie pojawiła się interdyscyplinarna grupa badaczy; tym razem dyskutowali oni nad intrygującym problemem związków zachodzących między „profesjonalnym” a „nieprofesjonalnym” wymiarem uprawiania humanistyki, myślowym punktem wyjścia czyniąc zależności rodzące się na styku naszych *doświadczeń „pozaprofesjonalnych”* (uwarunkowanych m.in. konkretnym światopoglądem, znaczącymi przeżyciami indywidualnymi i predyspozycjami osobowościowymi) z *doświadczeniami „profesjonalnymi”* (obejmującymi np. wybór specyficznych obszarów badawczych w powiązaniu ze szczególnego rodzaju inklinacjami teoretycznymi i metodologicznymi). Złożone relacje powstające pomiędzy prywatną sferą życia a sferą zawodową (humanistyczną) potwierdziły opisane w publikacji poseminaryjnej zatytułowanej *Biografie naukowe. Perspektywa transdyscyplinarna* przypadki twórców pokroju Michela Foucaulta, Mircei Eliadego czy Michała Głowińskiego¹.

¹ *Biografie naukowe. Perspektywa transdyscyplinarna*, red. M. Kafar, Perspektywy Biograficzne, t. 1, Łódź 2011.

Równolegle z pracami redakcyjnymi nad pierwszym tomem *Perspektyw Biograficznych* trwały przygotowania do merytorycznej części sesji „Perspektywy biograficzne w praktyce badawczej”. Głównie dzięki zaangażowaniu ze strony profesorów: Jacka Piekarskiego i Danuty Urbaniak-Zajęc z UŁ oraz Andrzeja P. Wejlanda z Instytutu Etnologii i Antropologii Kulturowej UŁ, jak również przy wydatnym wsparciu Carolyn Ellis i Arthura P. Bochnera (Department of Communication, University of South Florida, USA), powszechnie uznawanych za czołowych przedstawicieli nurtu interpretatywnego w Stanach Zjednoczonych, udało się przygotować propozycję, na którą odpowiedziało wielu badaczy z Polski i zagranicy. Ostatecznie Komitet Naukowy konferencji zakwalifikował do bezpośredniej prezentacji kilkadziesiąt zgłoszeń tematycznych; zdecydowana większość została następnie przedstawiona na żywo w postaci dwudziestominutowych referatów.

Po zapoznaniu się z treścią nadesłanych abstraktów wyodrębniono dwa obszary stanowiące zasadnicze punkty odniesienia do budowania teorii, wykreślenia pól metodologicznych, prowadzenia analiz, dokonywania interpretacji, jak i – *last but not least* – komponowania opowieści zawiązujących się wokół wątków auto/biograficznych. Pierwszy obejmował „przestrzenie praktyk badawczych” stosowanych na gruncie nauk humanistycznych i społecznych, ściślej zaś te ich obręby, które a) wyróżniane są poprzez opowiadane lub zapisywane auto/biografie Innego; b) dotyczą — coraz silniej eksponowanego w ostatnim czasie, a odnajdowanego przede wszystkim w warstwie metodologicznej — motywu auto/refleksyjności, w skrajnej postaci przyjmującej formę traktowania przez badacza siebie samego jako terenu-do-badań lub mówiąc wprost, terenu-badań („badacz jest podmiotem badania”, jak ujęliby to Arthur Bochner i Carolyn Ellis). Do scharakteryzowania drugiego z wymienionych obszarów najbardziej adekwatnym wydaje się zwrot „auto/biografie naukowe”. To w niewielkim do tej pory stopniu rozpoznane zagadnie (pominąć tutaj wypada tropy popularnonaukowe i im pokrewne) mieści w sobie wielki potencjał heurystyczny; zawierając się w ramach nieklasycznej historii nauki, wskazuje na wązkie, a zwykle pomijane, w najlepszym zaś razie mocno marginalizowane, kwestie personalno-osobowe, kulturowe, społeczne i aksjologiczne, leżące u podstaw wyłaniania się danych dziedzin wiedzy.

Wielorakie aspekty auto/biograficzności w przestrzeni praktyk badawczych i auto/biografii naukowych przybliżone zostały w trakcie trwania sesji plenarnej („Dziedziny wiedzy i auto/biografia”) z udziałem Arthura P. Bochnera, Carolyn Ellis, Marcina Kafara, Kai Kaźmierskiej, Jacka Piekarskiego, Danuty Urbaniak-Zajęc i Andrzeja P. Wejlanda oraz podczas obrad toczących się w następujących sekcjach tematycznych: „Badacz wobec własnej biografii i biografii Innego” (Edyta Januszevska, Izabela Kamińska, Izabela Lewandowska, Rozalia Ligus, Aneta Ostaszewska, Martyna Pryszmont-Ciesielska, Małgorzata Wosińska, Filip Wróblewski); „Biografie naukowe” (Magdalena Matysek-Imielińska, Michał Rydlewski); „Prawda i fałsz w auto/biografii” (Marcin Kafar, Ewa Kępa, Michał Rydlewski, Michał Wróblewski); „Auto/biografia w kontekście badań terenowych i analizy materiałów empirycznych” (Agnieszka Adrjan, Karolina Dudek, Marzena Dycht, Beata Dyrda, Jacek Górnikiiewicz, Anna Józefowicz, Hanna Kędzierska, Irena Kotowicz-Borowy, Beata Kunat, Danuta Lalak, Stanisław Lenik, Joanna Nawój-Połączyńska, Roman Solecki, Anna Szyfer, Wojciech Świtalski, Arkadiusz Urbanek); „Wokół narracji pisanych i problemów tożsamości” (Dorota Jaworska-Matys,

Anna Kurpiel, Wojciech Malawski, Dagmara Łupicka-Szczęśnik, Małgorzata Malec, Patrycja Nosiadek, Katarzyna Olszewska, Magdalena Szczypiorska-Mutor, Wioletta Pawluczuk, Patrycja Trzeszczyńska, Katarzyna Walczuk); „Teoretyczne zagadnienia badań narracyjnych” (Joanna Bielecka-Prus, Aleksandra Dembińska, Andrzej Ryk, Urszula Tokarska); „Autobiografia wobec twórczości” (Aleksandra Chmielińska, Alicja Delecka-Bury, Katarzyna Kułakowska, Karolina Kuryś, Krzysztof Szmidt); „Terapeutyczny wymiar auto/biografii” (Bogna Bartosz, Kamila Biały, Katarzyna Gajek, Michał Tomczak).

Ponadto drugiego dnia konferencji odbyły się warsztaty poprowadzone przez Arthura P. Bochnera i Carolyn Ellis („Autoethnography and Narrative Inquiry”), Ewę Kos („Wywiad narracyjny”), a także Danutę Urbaniak-Zajac („Metoda obiektywnej hermeneutyki w badaniach biografii”).

Komitet Naukowy serii *Perspektywy Biograficzne* przewiduje wydanie dwóch najbliższych tomów na bazie materiałów opracowanych przez uczestników konferencji.

Dodatkowe informacje nt. programu „*Perspektywy biograficzne*”, jak i samej sesji „*Autobiografia – biografia – narracja*” znajdują się pod adresem: www.konferencjabiograficzna.wordpress.com

Marcin Kafar

Konferencja „Claude Lévi-Strauss w dyskursie nauki. Inspiracje, recepcja, krytyka”, Wrocław, 13–14 października 2012 r.

Za punkt wyjścia podejmowanych podczas konferencji rozważań organizatorzy przyjęli myśl wyrażoną przez Edith Kurzweil – podzielaną dziś przez wielu uczonych – że wiek XX był wiekiem strukturalizmu¹. Pomimo licznych głosów podających w wątpliwość podstawy teoretyczne tego kierunku wciąż funkcjonuje opinia, że stanowi on nieodzowny element debat metodologicznych we współczesnej humanistyce, bądź jako źródło inspiracji, bądź jako krytyczny punkt odniesienia. Erazm Kuźma przypomina, że na gruncie teoretycznoliterackim Janusz Sławiński powiedział kiedyś, „że strukturalizm to nieobalalny słoń, odpierając tym samym zarzuty M.P. Markowskiego, który oskarżał strukturalizm o sprowadzenie polonistyki i teorii na fałszywe tory. Ostatecznie również Markowski przyznał, że w dydaktyce akademickiej nie można przejść obok strukturalizmu. Jest on czymś, co wprowadza, ale trzeba pójść dalej”². Bezspornie uznaje się, że do ugruntowania i rozpowszechnienia tej orientacji teoretyczno-metodologicznej w dyskursie nauk humanistycznych i społecznych przyczynił się wybitny antropolog społeczno-kulturowy Claude Lévi-Strauss. Bogatemu dorobkowi naukowemu, krytyce

¹ Vide: E. Kurzweil, *Age of Structuralism. From Lévi-Strauss to Foucault*, New York 1980.

² „*O mistrzach*” (*Z profesorem Erazmem Kuźmą rozmawiali: Beata Biwan, Aleksandra Kosuda i Piotr Lachowicz*), „*Studencki Kwartalnik Krytycznoliteracki*”, 2008, nr 3 (<http://www.pogranicza.pl/-o-mistrzach-,131.html>).